

تورک بوردی

تورک ادبائلی مرکزى هیئتى طرفندره نشر اولنور.

جلد ۳

کانون ثانى ۱۹۲۵

نومرو ۱۵

تورك قادىنى

توركيه جمهوريتىندە ياشايان تورك قوتىك كىردىكى بويوك انقلاب دورىندە
حياتىدە حصولە كلن تحول و تبدلار ، طبيعتىلە خلقمىزك نچىف قىسمىنى تشكيل ايدىن
قادىنلارمىز عالمىدە تائىرىنى كوسترە جكدىر .

بواجتماعى و سياسى تحولات و تبدلات نتيجه سىندە قادىن عالمىزك اجتماعى ، تربوى
دكىشكلىكارە معروض قالاچى كې ، ار كك وقادىن بىشىدە كى مناسبلر دىخى يىكى
اساسلاروزرىنە بنا ايدىلە جكدىر . تورك قادىنك ايران متصوفلرى و پىزانس مراىىلرى
طرفىدن تحدىد ايدىلن حقوقى حال طبيعىسىنە ار جاع اولونه جقدىر . وقادىن عالمى
يىكى تحدىت ايدە جك موقع اجتماعىسىنى تامين ايتىمكدە حكومت جمهورىيە مديون
اولدىغىدن ، عموميت اعتبارىلە انقلابچى و مجدد قوتلر ميانىندە بولنە جقدىر .

كندى افسانە ، حكايە و ماساللىرىمىز تورك قادىنىنى تدبيرلى ، وطنپرور ، فداكار ،
عائلىسى اوغورنىدە هر بر قربانە نامادە آنالق وظيفەسىنى ايفلا ايتدىكى وقت
كوستردىكى بسالت و جسارنى لزومندە عسكرلك و سلاح ميدانىندە كوسترە بىلدىرىكنى
اشارت ايتىشلردىر - (جنكيز حقنىدە كى افسانەلرە نظراً) . قرون وسطى سياحلىرىنك
تصوير ايتدىكى تورك قادىنى برار كك قدر ، ار ككە هر بر حقوقدە مساوى ، دولت
ايشلرنىدە بويوك وظيفە در عهده ايتىش ، چوجوق تربىيە سىندە عائله اداره سىندە غايت
ماهر محترم و مهم بر عنصر دىر . (ابن فضلانك بلغار شىرىنە و (قلاوچا) نك
توركستانە تيمور سلالەلرىنە سياحتى) بعض اسلام تارىخچىلىرىمىزك كوزلرىنە
ايران خيالپرستلىكى و پىزانس مراىىلىكى پردەسى چكىلمىش اولدىغىدن ، قادىنلرە
قارشى توركك بىلەدىكى احترام و التفات اونلرجه قىد اولونامامىشەدە ، على الاكثر

تورککک عالمتک بویوک سیمالی قادینلری انکارده ایدمه یورلر. تورک قادینلری میاند
یتیشن بویوک عالمر، شاعرلر، دولت اداره ایدن، بیکلرجه «بیکه» لر کیسه
طرفدن قید و اشارت ایدلمه دن کچوب کیدن بویوک تورک آنالری تاریخمیزک هر بر
صحیفه سنی یوزلرجه اسملریله تزیین ایدمه جک درجه ده چوقدر.

اسکی دورلرده کی تورک قادینلرینک بویوک خدمتلیرینه، صووک عصرلرده کی
و خصوصاً صووک سنه لرده کی ملی مجادله دوره سینده قادینلرمیزک اتخاف ایتدکلری
خدمات و قیمتی جهادلرده کی غیرتلی علاوه اولورسه، تورک قادینلرینک
نه قدر ساغلام و مهم بر عنصر اولدیشی انبات ایتش اولورز. تورک قادینی تورک
ملتک تاریخینده و علی الخصوص ملی دونومنده بو شهامت صحیفه لری یازدیرمز
ملتین تعریفی غیرممکن فلاکتلردن سیردینی کوز اوکمزده ابکن ملتک یکی یولنده
کندی موقع محترمه موافق بر موقع احراز ایدمه رک ایلرولیه جکندمه کیم شه
ایده بیلر قوممیزک مشهور بویوک وقایعک هر برنده عقلندن زیاده روحی و قلبیه
اشتراک ایدمه رک خلقمیزی سلامت یولنه سوق ایدن تورک قادینی آرامزده کورمه به جکمیز؟
او، بویکی بنانک یانی سنده کندی وظیفه سنک باشنده بولونما به جقمی؟ ملتک
شامانلیقدن، بوددیست لکه، خریستیانلقه و اسلامیه طوغری یورورکن کچدیکی
اوزون یولده هر وقت رأس کارده بولتان و برنجی درجه ده ایش کورن تورک قادینی
حیاتمیزی ادامه اوغورنده، استقبالمیزی تأمین و ترصین آرزوسیه اوروپا طرزحیات
و تفکرینی، اوروپا مدینتی اقتباس ایتکده، فکر آورو حاً یو کسلمک ایچون چالیشدیقمز
شوصووک و مهم دونومده بزمه برابر اوموز اوموزه چالیشما به جقمی؟ شهه سز اوت،
بیک کره اوت، اوت!

اوزم عقل و حسابله حل ایدمه مدیکمز، تردد ایتدیقمز، شهیه دوشدیقمز
مسئله لری قابیله، روحیله حل ایدمه جک؟ بزم صوغوق سیاسی تعبیرلره انسانی
تفکر دن تفکره و ترددن تردد سوق ایدن بیلیمجه روحلی لایحه و تخمینلرمیز
روح، رونق، آهنگ ولذت بخش ایدمه جک، هر برحر کتمزه ملی بررک و حس
قامه جق، تخیلاتمیزی ملی روحزله تزیین ایدمه جکدر.

فقط قاديلىق مسئلهسى عصر مزده اسكىسى كى بسىط برشى دكلدر . قاديلىق كىلهسى ده اسكىسى كى محدودومعين غننه لره تابع معين برطرز تربيه نك اولادى اولمقدن اوزا قلاشمىش در واقصاى سائقلىك تاثيرى ايله مدانه كلىش بالغر ر معين زمرة نك عضوى ده دكلدر . تورك قادي بى كونه كى حالده ، اكثرى اعتباريله ، مى غننه سى ضياعه او غرا ته رق اجنبى تربيه و تاثير لرك آلتده قالمىشدر ، علاوه تا تورك حيات اجتماعى نك شود و نوم دوره سنده تورك قادي كى كى آراسنده بر قاچ زمرة لره اقسام اتمك استعدادى كى اتمىشدر . حقوق و مساوات مسئله لر نده بوتون قاديلىق عالمى بكنىق برطرز تفكر مالك اولسه بيله مسائل متفرعه ده اقسامه او غر مشلدر . و على الخصوص قاديلىق مركز يوزلىق آجاسى ، حيات ارقداشلىق انتخابده مختار اولمالرى اسكى غننه لرك قوربانى اولان اختيار همشيره و والده لر مى معذب ايدمك ، كنجلره آرا لىق آجاق ؛ كنج قىز و كىنلرك ارككلره تيار و وسيله مالرى زيارت اتملرى اختيارلرى كوجندى رة جكدر . نهايت چوق تربيه سنده كى متخالف حر كىلر و باشقه قىلر اختيارلره - كنجلر ، محافظه كارلره - عصرىلر ميانده اوچور و ملر آجاق قدر . و عائله لر مزده بى كونه قدر مرعى اولان آداب معيشت عحك طاشنه اور و له جقدر .

لكن حيات مزده كى بوتيدلر ، استقبالىك تا مېن اولونماسى ايچون مجبورى اولديندن ايستر ايسته مز بى مجادله يه داخل اولاجىز و ايستر ايسته مز حيات اجتماعى مركز لك آجى ياره لر يه علاجلر سوره جكىز . احتمال حيات اجتماعى مركز تىلى اولان عائله حيات مزى ده تهلكى و ضعيتلره دوشوره جكىز . فقط بى بىكلىك و اسكى لك مجادله سى داخل اولور اولماز او مجادله نك مقياس حقيقى سى تقدير ايدمك كيدم جكمز هدفى معين و اثنائى مجادله ده اصل آماز اولان مليتمىز ضعيف دوشورمه مك ايچون بىكلىك مركز خط حر كىتى تحديدا تكم مجبور يتمده يز . تورك قاديلىق ده بوى مجادله و عصرى اشعه يولنده ناصل برىر توتمه سى ، زه يه دوشور و يورومىس ايجاب ايستىكى معين اتملير ، اسكى حياتندن ، نه لر يمىز ترك و نه لر يمىز ترجيح اتمه مز ايجاب ايستىكى بك واضح بر صورتده كوسترمى و اوى قور قدينى معمان قور تاره رق آجاق ، امين واق بوله سوق اتملير .

بوتک ایچون عائله وقادینلق حیاتنک عصریله شمه سنده ، اصلاحات کورمه سنده قارشومزه چیقوب حائل اولاجق هر نوع مانعه لری برطرف ایتلیز و تورک ملیتک ادامه سینه خادم اولاییله جک تورک قادیننده الیوم موجود مفید اوصاف مزایانک محافظه و تقویه سینه ، یوکسلدیله سینه چالیشمالی یز .

بونقطة نظردن تحلیل یولنه کیریجه قادینلر مرکز مزایاسی بلیفندن ک مهمی اونلرک چالیشقانلقنی ذ کر ایتیمکه مجبوروز . اسکی کوچیه تورک حیاتنده عائله نلک اک آغیر اقتصادی یوکی قادینلر عهدده سنده ایدی . ارککلر طبعاً محارب و عسکر اولدقلرندن ، اکثر وقتلری حرب میدانلرندن ، اوزون یوللارده یکریرلر . مارلاده باغچه ده ، بوستانده چالیشمق چولوق چوجوق بسله مک ، او اداره ایتیمک کبی اک آغیر ایشلرده قادینلرک یورولمق بیلیمز اللریله اداره اولوروردی . بوسایه ده متوالی و عصرلرجه دوام ایدن محارب لر تورک بنیه اقتصادی سنی اوقدر رخنه دار ایتزدی . آوروپا دولتلرینک اورتایه آندقلری جهان محاربده سنده اشتراک ایدن دولتلرک چوغی دورت سنه ظرفنده اقتصاداً افلاس ایتدیکی حالده عینی محاربده دن چوق اول حرب کیردیکی حالده اونلرک جمله سندن صوکرده حرب ده دوام ایده رک متصل اون دورت سنه وطننک هر قاریشنی جانی بهاسنه حمایه ایده رک چالیشان تورکیه اقتصاداً بالنسبه دها آز متضرر اولمشدرکه بونده ده صرف تورک قادیننه مدیونوز .

تورک عالمنک مستقبل سیاستی اقتصاداً تعالی وکسب قوت ایتیمکدر ، دولتمز مرکز ثقلتی اقتصادی مسائل اوزرنده تمرکز ایتدیرجکدر . بناءً علیه استقبالز چالیشمه مزله و چالیشیله جق اساسلر احضار ایتمه مزله تأمین اولنه بیله جکدر . بو نقطه ده ایشکذار تورک قادینی ، تورک ارککینی ده چالیشمق و مستقبلیمزک صاعلام تمل طاشلرینی صاعلاملاشدیرمق یولنه سوق ایتیمکده مهم بر عامل اولاییله جک بر اقداری حازدر . بوسبیه مبنی قادینلریمزک بومزیتی دائماً تقدیر اولنه رق حمایه اولونمالیدر . یالکوز اونلرک ایشکذارلقلرندن حقیقه استفاده ایده بیلیم لری ایچون ، غیرتلیرنک مشر و عصری اولماسنه اهمیت ویرلملیدر . بناءً علیه مساعی اصولزده اصلاحات

یاسیلمالی و عین زمانده براسیرو بر قول کی چالیشما یوب عائله نك برنجی درجه ده کی عضوی اولارق ، عائله نك ناظمی اولارق چالیشمه سنه یول آچیلما لیدر . قادینك عائله ده کی وضعیتی شو نقطه دن تحلیل ایدیلورسه شهه سز ارکک ده مساعی آرقداشنك موقع عترمی آکلار و عائله سنك رفاهنی تأمین بایند . قادینك قیمتی آچیقجه کورور و تقدیر ایدر .

بو ذهنیت قبول ایدیلنجه شهر لر مزده یاشایان بهض زمره لرك قادین حقه ده کی ذهنیتی کندیلکندن تبدل ایتمک مجبوری قارشوسنده قاله جقدر .

از جمله ، هر کجه معلومدر که بر قسم قادینلر مزك حیاته و قادینك حیاتمزده کی موقعه و وظائفه باقیشاری بیزانس دورندن قالمه بر حالده در . بونوع قادینلر کندیلرینی حیاتنك بر زینتی اولان کل ویا اویونچاق کی ظن ایدر لر . عائله نك حیاتی تأمین ایتمک وظیفه سنك تماماً ارککک طائد اولدیغی و کندیلرینك بومسئله دن اوزاق و علاقه سز بر یابانچی اولدقارینی تمثیل ایدر لر .

سرایلرك قوقش ، چور ووش حیاتندن آقهرق اسکی مقربین و یاشالرك حرملرینه واورادن اورتا حلالی مأمور عائله لرینه قدر صیزارق کلوب چیقان بوپارازیت «حرم» ذهنیتی عصر یلشمه مز ایچون اُک بویوک بر مانع و حائل در .

بو ذهنیتنده اولان قادینلر بوتون دوشونجه لرینی سوس و بویایه صرف ایده رك عاطل و عاجز بر طرز حیات اختیار ایتمشلر و عائله امورینی کاملاً قوجه لرینی بوکلمه شلردر .

متفسخ سرای اصول تربیه سنك آرتق حیاتمزده تطبیق اولنه جق محلی بو قدر . بوسرای ذهنیتی آرامزدن آطمغه ، اونی عصر یلکک اُک بویوک دشمنی اوله رق کنج قیز وارککلر مزه طانیتمغه غیرت ایتلی و بوپارازیتیزمه نهایت ویرملیز . قادینلغمز عالمنده ایکنجی مهم بر مسئله ده قادینلر مزك مالک انتخاب ایتمه لری در . داخل اولاجنی عائله ده زوجی ایله مساوی حقوقه مالک اولمق ایسته یین بر قیزاولا قادینلغیه متناسب بر اختصاص و چالیشمه ماصه سنه مالک اولمغه غیرت ایتلیدر . زیرا جوق نفوسلی عائله لرده هر نه قدر قادینك موقعی پک بوکسک و چولوق چوجوق

اوزرنده کی تأثیر و موقعی سایه سنده يك مهم ایسه ده ، جولوق جوجوقدن محروم
عائله قادینلرینک براختصاصی اولماسی برمسلیکی اولماسی اونلرک موقعی قوتلندیرمک
نقطه سندن يك مفیددر .

بوکون آوروپا قادینلری هر برمسده که سلوک ایتمش و هر بر اختصاصه داخل
اولشلردر . مثلاً مکتبلرده معلمه لک ، جوجوق باغچه لرینده مربیه لک ، خسته باقیچیلق
کامللاً قادینلرده منحصردر . روسیه ده قادینلر حرکتی يك اسکی رشیدر واوراده
تماماً عملی بریوله کیرمشد و وطن ایدرم اونلرک تجربه لریندن بزمده استفاده من
ممکندر . روس ایستاتیسیتیکلرینه نظراً اشدائی ورشدی معلمرینک یوزده ۷۰ ی
قادینلردر . کوی ، قصبه وولایتلرده کی دوقتورلرک اقللاً یوزده ۴۰ ی قادینلردر .
بوندن ماعدا پوسته ، تلغراف ، کتبخانه و قراخانه مأمورلری اکثریتله قادیندر .
قادینلرینک اکثریت تشکیل ایتمه سیله معروف فینلاندياده بوتون حکومت مأمورلرینک
نصفندن زیاده سی قادیندر . حتی نظارتلرده بوتون امور قرطاسیه قادینلر النده در .
فرانسه ده ده امور تربیه اکثریتله قادینلر اله کچمشد . یالکیز آلمانیده بووقته
قدر قادینلرک حکومت دواثرینده استخداملرینه او قدر مساعدده ایدلمش . فقط
حرب عمومی بی تعقیب ایدن انقلاب روحی اوراده ده قادینلره یکی یکی ساحه لر آچمش
و آچمده در . بزم تورک قادینلرینک منور زمره سینه کلنجه مع الاسف شیمدیلک
استحقاق کسب ایتمکلی موقعی هله ایجه اللرینه آلاماشلردر . حالوکه جمهوریت
تورکبه سی اونلرکده مساعی حیانه آتیلمالرینه يك محتاجدر . بوکون یوزلرجه
وییکلرجه کویلریمز و قصبه لریمزده کی مکتبلریمز معلمزدر ، مربیه سزدر
حشره ده کی همشیره لریمز هر نوع صحی و طبی معاونندن ، رهبرسزک یوزندن
ایکله یور . بناءً علیه عصری تورک قادینک وظیفه سی و ملی عهده سی شو
بوشلقاری دولدور مق اولمالیدر . ملتیزک شو بویوک دونومنده ، ملتک
بقای استقبالی ایچون باشلانان تشبثلرده ارککلرله برابر ال برلکله چالیشمالی
و کندیلرینک او بویوک تورک آنالرینک قیزلری اولدیغنی اثبات ایتملیدر لر .
تورک قادینکده ملی مساعیمزده دولت و ملتیزه مفید اولایلمه سی ایچون حکومتیزک

عهدہ سنہ ترتب ایدن شی اونلرک ایس، اختصاص و مسلک قادینی اولارق یقشمہ لرینہ سبب اولاجق مکتبلر احداث ایتمکدن عبارتدر .

معلملرہ احتیاجیز، شیمدی قیز معلم مکتبلریمزہ دوام ایدن طلبہ نک مقدارندن بک فضلہدر . بوسیہ مبنی یکی اساسلرہ مستند قیز معلم مکتبلریمزک عددینی ناقدر چوخالتمسہق یری وارددر . زیرا ابتدائی تعلیمی مجبوری ایتدی کمز زمان ، یالکز یونوع معلملریمزہ کونہرک ایشہ شروع ایدہ بیلیمک ممکن اولاجنی کبی ، مملکتیمزک اک ہجرا گوشہ لرینہ یالکز بوسایہدہ منور والدہ لر بخش ایدہ بیلہ جکز و یالکز اونلر سایہ سندہ مملکتک خرافات و طلسملرہ کومولش عناصرینی اورتادن قالدیرہ . بیلہ جکز .

قادین عالمیزک معاونت طیبہ یہ محتاج اولدینی یوقاریدہ بر مقدارذ کرایتمشدم . جملہ مزاجہ معلومدر کہ آناتولینک اک بویوک بدبختیسی بو کونکی چوجوق و فیاتی در؛ دنیانک هیچ یرقسمندہ کورلہ یں بر مقدارده متزاید بر چوجوق خستہ لنی تعمم ایتشددر . بونک باشلیجہ سببی ارلارق قادینلریمزک چوجوق تربیہ سندہ کی جہالتی کوزہ چاریمقدہدر . بو تربیہدہ نقصانمز اودرجہ مدہش و بویوکدر کہ حیرت ایتہ مک ممکن دکلددر . الیوم تولدات ایلہ و فیات بیتندہ فرق یوزدہ یکریمی در !

دوشونملیز کہ بویوزدہ ۸۰ و فیات یالکز قادینلریمزک تربیہدن بی خبر، ورہبردن محروم بولوماسندندر . عنصریمزک استقبالی نقطہ سندن ، کویلی یی شومدہش بلادن قورتارمق ایچون، کوی قادینلرینہ رہبر اولاجق عنصرلر یتیشدیرمک ایلہ وجودہ کلہ جکدر . بو نقطہدہ یالکز کوی قادینی بیلہن، اونک روحنی آکلایان اونک دیلنی ، حسیاتی یقیندن طانیہرق ، عینی دیل ایلہ قونوشان قیزلر ، قادین رہبرلک ایفا ایدہ بیلہ جکدر . بوایسہ کویلردہ و قصبہلردہ تأسیس اولناجق ابتدائی معاونت طیبہ نقطہلری ، قادین صحیہ مأمورلری ، آلمانلرک فیلدشہر ، دیدکلری ابتدائی طیب معاونلری و قابلہ لر واسطہ سیلہ ، چوجوقلرک و کوی قادینلرینک محنتی مراقبہ آلتہ آلارق معاونت ایتمک اصولیلہ تأمین اولہ . بیلہ جکدر . بومقصدہ وصول ایچون آلمانیا و روسیہدہ اولدینی کبی قادینلرہ

مخصوص طایفه‌لری تأسیس ایتمک و اولدقجه قیصه بر مدت ظرفنده علوم طیه‌دن
وسطی بر معلومات و یرمک ، عادی و ابتدائی خسته‌لقارله طایشدیرمق ، خسته‌لقارک
علامت‌ریله یقیندن طایشه بیلمه‌لری ایچون قیصه بر مدت اولسون رلایت خسته‌خانه‌لرنده
استاز کوردیرمک شه‌سز بک مفید اولایلیر ظن ایدرم .

امید ایده‌لم که مصارفی آز و فائده‌سی بک چوق اولان بو نوع مؤسسelerک
وجوده کتیریله‌سنه بوندن سوکنده غیرت صرف ایدیلین .

قادینار مرکز اختصاص کسب ایده‌رک مسلك ایدیخه‌لری ممکن اولان برچوق
ایشار داها موجوددر . آزجمله دیکیش وال ایشاری و عملی رساملق یوکی
مسلكلردندر . قادینار مرکز مسلك صاحبی اولمالری ، مملکت‌مزک بویوک مسئله‌لریله
علاقه‌دار اولدیغندن حکومت‌مز بومسئله‌یه آریجه اهمیت ویره‌رک کندی قوتیله معین
برجریانه سوق ایتسه شه‌سز بویوک مسئله‌لر‌مزدن برینک‌حلنی تسهیل ایتیش وعصری
حیاته دوغری آندیغمز برنجی آدی‌لردن اک مهمنی آتمش اولوردی .

عباس اسماعیلی